

- З другого – поглиблення в мистецтві уваги до особистого, індивідуального, нові форми громадського спілкування висувають на перший план концертну пісню у виконанні професіональних співаків, але призначену для масового слухача [3].

Такі соціальні тенденції зумовили інтенсивний процес подальших пошуків, поставили на новий рівень проблеми професіоналізму, композиторської майстерності, зростання виконавської культури, взаємодії з іншими музичними жанрами тощо.

**Висновки.** Отже із впевненістю можна сказати, що одна з провідних тенденцій у вокальній творчості О. Білаша – збагачення масової ліричної пісні, образно-мовною стилістикою класичного українського фольклорно-побутового романсу. Індивідуальність стильової інтонації композитора склалася на ґрунті народнопісенного мелосу, це проявляється в особливій відвертості, мелодичній щедрості, емоційній свободі вислову. Ці тенденції яскраво простежуються у ліричних творах «Цвітуть осінні тихі небеса» (вірші А. Малишка), «Впали роси на покоси» і «Лелеченьки» (вірші Д. Павличка), «Ясени» (вірші М. Ткача) та ін.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфрієва О. Олександр Білаш: «Я з пісні народної виріс» / Ольга Ануфрієва // Дзеркало тижня. — 2013. — 30 берез. — 5 квіт. — С. 11.
2. Білаш О. Олеся Білаш: «Батькові поталанило — його пісні не зіпсували» // Демократична Україна. — 2011. — 11 берез. — С. 19.
3. Білаш О. Олеся Білаш: «Хочу продовжити життя батькових творів» // Україна молода. — 2011. — 4 берез.
4. Данышина Т. Постаць Олександра Білаша в контексті розвитку української культури другої половини ХХ століття / Тетяна Данышина // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство. — 2012. — Вип. 42. — С. 253—258.

*Бойко Д.*

*Науковий керівник – к. пед. н. Цідило І.І.*

#### ОСОБЛИВОСТІ ЖИВОПИСНИХ НАТЮРМОРТІВ З КВІТКОВИМИ МОТИВАМИ

**Анотація.** В статті здійснено мистецтвознавчий аналіз натюрмортів з квітковими мотивами сучасних українських художників, виділено їх художньо виражальні особливості.

**Ключові слова:** живопис, натюрморт, художньо-виражальні особливості, квіткові мотиви.

**Актуальність** дослідження полягає в тому, що квітковий мотив є одним із провідних в творчості сучасних українських художників. Результати дослідження є необхідним для подальшої практичної роботи.

**Мета:** проаналізувати натюрморти українських художників з елементами рослинного світу і визначити їх художньо виражальні особливості.

Український натюрморт з одного боку зберігає вірність традиціям, а з іншого сміливо експериментує із формою та змістом сучасних світових художніх практик. Серед них досить розвинутою є тема натюрмарту з зображенням форм рослинного світу.

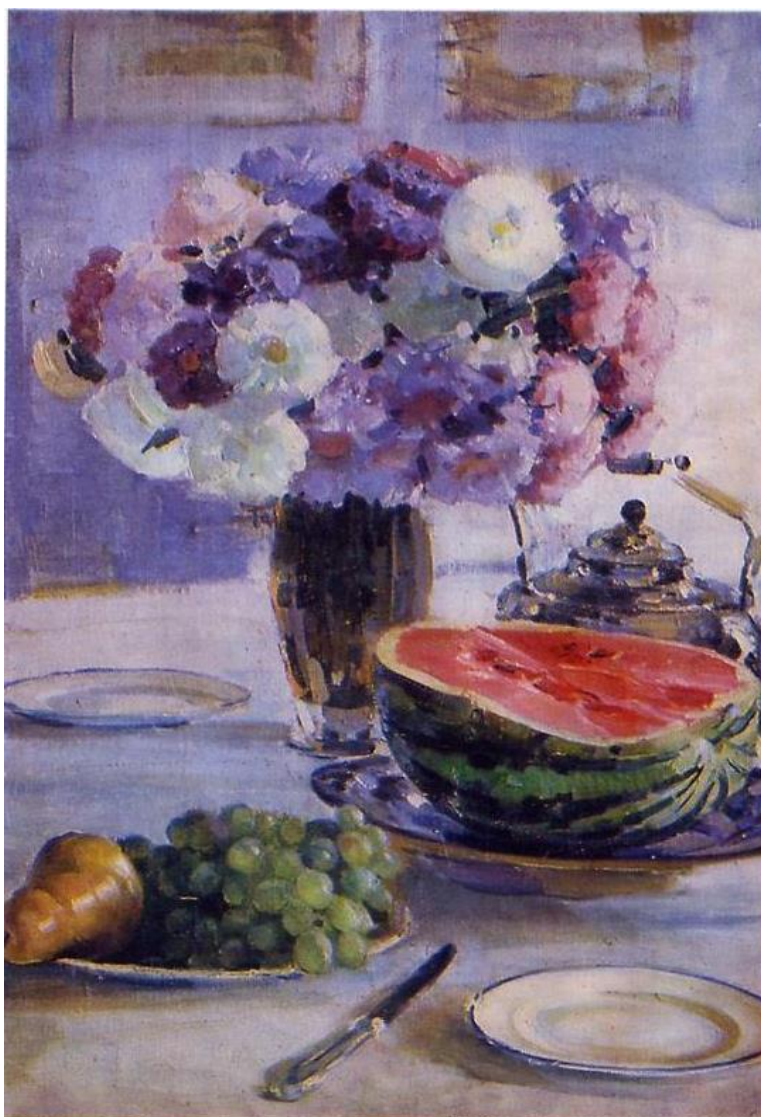
Дуже яскраво дану тему висвітлює плеяда талановитих митців, серед яких Олексій Шовкуненко, Анатолій Петрицький та Тетяна Яблонська.

Шовкуненко наповнював свої постановки різними дрібними деталями. Натюрморти були насичені предметами та інформацією. Часто це були столові прибори, посуд, чайнички, тарілки з фруктами, графин та навіть випічка, які розташовувалися на столі з білосніжною скатертиною. Також зображував польові та домашні квіти: бузок, піони, троянди, ромашки, волошки, іриси, айстри та гладіолуси. Художник доповнював свої роботи драперією, нерідко в композицію попадали елементи інтер'єру, такі як картини, меблі і інші. Завдяки цим прийомам роботи Шовкуненка наповнені домашнім затишком, спокоєм, ніби пахнуть смачним сніданком.

Характерним прикладом його творчості є «Натюрморт з кавуном» 1966 рік. Полотно, олія.

Формат картини розгорнутий по вертикалі. Композицію натюрмарту складають квіти, фрукти, столові прибори та посуд. На передньому плані в нижньому правому куті розташована тарілка білого кольору з ободком. Ліворуч неї лежить столовий ніж. Вище, торкаючись лівого краю полотна зображена тарілка з фруктами, та якій лежать груша та гроно білого винограду. Передній план завершує зображення половини кавуна, розташованого ближче правого краю роботи, який лежить на великій розписаній тарілці. На другому плані по центрі автор зобразив квітковий ансамбль з білих, рожевих та фіолетових квітів, майже без зелені. Букет підтримує простої форми кристалева ваза. Також на другому плані з-за кавуна проглядається блискучий чайник, який також торкається правого краю полотна.

Третім планом виступає зображення інтер'єру. В поле зору частково попадають дві настінні картини, зображені паралельно-симетрично один до одної. На картині переважають холодні кольори, а саме ніжно-блакитний, яким виконаний задній план [1].



Петрицький – майстер вибухового темпераменту, ядучої іронії і невтомного експериментування. Будучи оригінальним художником театру, виконав вражаючі за образністю і безпомилковим відчуттям епохи театральні строї і декорації у конструктивістській манері для театрів Києва, Харкова, Москви. У 1930-у році брав участь у Венеційській бієнале з картиною “Інваліди” (“Мати”), створеною 1924-го року.

Анатолій Галактіонович був художником, який прекрасно володів гострим і точним рисунком у виявленні характеру форми речей і явищ. Всі його твори побудовані на зарисовках з життя, доконче необхідних митцєві. Він виявляв невичерпну фантазію, творчу вигадку, плідно шукав нове, небачене в основі художнього образу, навіть фантастичного, лежать у цього українського художника живі спостереження самого об'єкта, з якого він виділяє характерні для нього риси, створюючи досі не бачену, нову реальність мистецтва. «Я темпераментно відчуваю життя, – казав Анатолій Галактіонович. – Люблю людей з характерними обличчями й фігурами, люблю залізо, камінь, скло та матеріали, серед яких живу, відчуваю динаміку життя». Також звертався до зображення елементів рослинного світу, створюючи натюрморти. Яскравим прикладом став натюрморт «Квіти» [2].

Т. Яблонська показала себе живописцем оригінальним та своєрідним. Талановита художниця барвистим світом своїх картин полонила душі шанувальників прекрасного. Її творчість позначена невпинним пошуком якомога виразнішої художньої мови, філософською глибиною світосприйняття, надзвичайним багатством і вишуканістю колориту. Живописні постановки Яблонської різко засуджувались за імпресіонізм. Майстриня вражала всіх прекрасним професійним виконанням, умінням будувати складні композиції, легко і вільно володіти пензлем. Неминуща цінність живопису Тетяни Нилівни полягає у самодостатності створеного нею в межах кожного з полотен світу фарб, дивної гармонії кольорових поєднань, тональних аспектів, граціозної легкості малюнка. Вона настільки відрізняються за стилем, що, здається, їх авторами були щонайменше десяток художників[3,4].

Неодноразово звертаючись до зображення рослин у своїх натюрмортах, Яблонська створила цикл робіт «Вікна», який ще раз продемонстрував проникливість образів, створених художницею, відкрив ще одну грань її дару – здатність доповнювати їх поетичними коментарями, у яких не стільки переказ зображеного, скільки мотивація того, що спонукало її до створення тієї або іншої картини. Спільною рисою всіх картин, які входили в цикл, було те, що майстриня не створювала якусь тематичну, пишну композицію. Об'єктом своїх робіт вона обрала звичайні підвіконня, які були заповнені кімнатними рослинами, нічим не прикрашені, без лишніх деталей, зайвих предметів, прикладом є натюрморт «Наше вікно», 1998 рік. Символіка елементів інтер'єру, перш за все вікна. Означаючи перехід з одного простору в інший, вікно відділяє світ, близький людині, – власну домівку, а відтак і власну родину, від світу чужого, але такого манливого[1].

**Висновки.** Отже, нами було проведено мистецтвознавчий аналіз творів натюрмортного жанру з елементами квіткового мотиву на основі творчості таких художників як: Олексій Шовкуненко, Анатолій Петрицький та Тетяна Яблонська. Виділено наступні особливості творчості. Шовкуненко наповнював свої постановки різними дрібними деталями. Натюрморти були насичені предметами та інформацією. Петрицький звертався до зображення елементів рослинного світу, зображував красу природи, її різноманіття та різнобарвність. Яблонської позначена невпинним пошуком якомога виразнішої художньої мови, філософською глибиною світосприйняття, надзвичайним багатством і вишуканістю колориту. Характерною рисою її натюрмортів було зображення вікон з квітами та рослинами на підвіконні. Виявлені особливості можна використати під час власного мистецького пошуку.

#### ЛІТЕРАТУРА

- 1.Бойко Д.А. Художньо-виражальні особливості натюрмортного жанру живопису : дис. випускна робота бакалавра образотворчого мистецтва : 6.020205 Бойко Діана Андріївна; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т «ТНПУ ім. Володимира Гнатюка» ; наук. кер. Цідило І.І. – Тернопіль, 2017. – 54с.
2. Спогади про художника / Анатолій Петрицький.. К.: Мистецтво, 1981. – 83 с.
3. Чорнобривцева О. Тетяна Яблонська, Основні віхи творчого шляху художниці. // Чорнобривцева О. Художники. – К., 1987.- С.16-21. [ст 85.103(4УКР)Ч-75].
4. Чорнобривцева О. Тетяна Яблонська // Художники. / О. Чорнобривцева.– К., 1987.- С.16-21.

*Кіндрат Н.*

*Науковий керівник – доц. Проців Л.Й.*

### **ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ФОРТЕПІАННОГО ВИКОНАВСТВА ТА ОСВІТИ НА ТЕРНОПІЛЛІ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.**

Дослідження розвитку культурно-мистецького руху та фортеп'яної освіти на Тернопіллі у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття є актуальним, адже в цей період відбувається становлення мистецьких осередків, спочатку аматорських, а згодом і професійного музикування. Тернопільщина в історію українського музичного мистецтва та освіти увійшла як важлива складова культурно-мистецького життя Галичини, де зародження аматорського та професійного музикування супроводжувалось появою перших навчально - мистецьких закладів. Важлива роль у розвитку музичної культури краю належить українським виконавцям-піаністам.

Теоретичною основою та джерельною базою дослідження стали праці сучасних вчених-музикознавців та педагогів Л. Бойцун, О. Бойчук, Н. Кашкадамової, Л. Кияновської, М. Черепанина, З. Лабанців-Попко та інших, а також матеріали Тернопільського Державного архіву. Однак процес становлення та розвитку фортеп'яного виконавства та освіти на Тернопіллі окремо не розглядався, що і зумовило вибір теми дослідження.

Мета статті – простежити передумови становлення професійного фортеп'яного виконавства та освіти на Тернопіллі, в окреслений період.

Період на рубежі ХІХ та ХХ століть став періодом культурного становлення регіону. На тлі масового поширення аматорства та музично-просвітницької роботи відбувся перший рух до професіоналізації музичного життя Тернополя, а також таких міст, як Тербовля, Бережани та ін. Високий рівень аматорського музикування дав підставу для появи професійного виконавського мистецтва та, одночасно, став основою для розвитку музичної освіти.

Важливу роль для становлення професійного музичного життя Тернополя відіграли ближні села – Денисів та Острів. В першому було відкрито одну з перших музичних студій на Тернопіллі (1870), засновану о. Йосифом Вітошинським. Саме в Денисові був організований перший серед сіл Східної Галичини осередок «Просвіти». Все це завдяки діяльності о. Йосифа Вітошинського. Він керував хорами, навчав гри на духових інструментах, заснував духовий оркестр, який існує досі. Хор виступав навіть перед спадкоємцем Австро-угорської імперії та його свитою, від яких отримав високу оцінку. В селі Острів музичні традиції заснував Михайло Антків, тут він керував духовим оркестром, світським і церковним хорами, театральним гуртком і